

Sisäministeriö
Hallinto- ja kehittämisosasto

Sisäministeriön poliisiosaston lausunto ajoneuvolain muuttamisesta

Sisäministeriön hallinto- ja kehittämisosasto on pyytänyt poliisiosastolta lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle laiksi ajoneuvolain muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Sisäministeriön poliisiosasto lausuu asiasta seuraavaa.

Esitys

Esityksellä ehdotetaan muutettavaksi ajoneuvolakia, liikenteen palveluista annettua lakia, tieliikennelakia ja ajoneuvojen katsastustoiminnasta annettua lakia. Esityksessä selkeytettäisiin päästömanipulaatioita koskevaa sääntelyä. Esityksessä ehdotetaan, että ajoneuvojen päästömanipulaatioon käytettävien laitteiden myynti, käyttö ja asentaminen olisi kiellettyä. Kiellon tavoitteena olisi vähentää liikenteen päästöjä kitkemällä päästömanipulaatioihin perustuvaa liiketoimintaa ja päästömanipuloitujen ajoneuvojen käyttöä tieliikenteessä. Kiellon rikkominen olisi sanktioitua.

Tieliikenteen automaation edistämiseksi ehdotetaan sääntelyä, joka mahdollistaisi automaattisilla ajojärjestelmillä tehtävää testaamista yleisillä teillä ilman ihmiskuljettajaa. Sääntelyn taustalla on Wienin kansainväliseen tieliikennesopimukseen tehtävät muutokset, jotka astuvat voimaan heinäkuussa 2022. Lisäksi ehdotetaan sääntelyä, joka mahdollistaa liiketoimintamallien testaamista tarjottaessa liikkumisen palveluita automaattisilla ajoneuvoilla, sekä selkeytetään automaattiseen joukko-liikenteeseen tarkoitettujen ajoneuvojen mahdollisuus saada määräaikainen poikkeus ajoneuvon rakennetta, hallintalaitteita ja varusteita koskevista vaatimuksista. Lisäksi selkeytetään kevyitä automaattisia tavarankuljettimia koskevaa sääntelyä.

Esityksen mukaan rekisteröintitodistuksen I osaa ei jatkossa enää annettaisi automaattisesti sellaisen ajoneuvojen ja niiden perävaunujen omistajille tai haltijoille, joiden suurin tieliikenteessä sallittu massa on yli 3 500 kilogrammaa.

Lausunto

Ajoneuvolaki

6 a § Päästömanipulaatioon käytettävien laitteiden myynti ja asettaminen

Pykälä olisi uusi. Sääntelyn tarkoituksena on puuttua päästömanipulaatioiden avoimeen sekä ammattimaiseen myyntiin. Tavoitteena on pakokaasupäästöjen manipulointiin käytettävien järjestelmien myynnin ja asentamisen kieltäminen. Sääntelyllä pyritään siten vaikuttamaan ennaltaehkäisevästi päästömanipulaatioiden toteutumiseen. Uusi pykälä on tarpeen, koska nykyisen lain 6 §:n mukainen myymisen kiello koskee sellaisia järjestelmiä, osia ja komponentteja, joille on erilaisia tyyppihyväksyntävaatimuksia ja vaatimustenmukaisuuksia. Päästömanipulaatioita voidaan toteuttaa kuitenkin

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sisäministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 26
00023 Valtioneuvosto

Kirkkokatu 12
Helsinki

0295 480 171
+358 295 480 171

09 160 44635
+358 9 160 44635

kirjaamo.sm@govsec.fi
www.intermin.fi

sellaisilla ohjelmilla ja koodeilla, joihin ei kohdistu markkinavalvontaa tai tyyppihyväksyntävaatimuksia.

Pykälän 1 momentin mukaan talouden toimija ei saisi myydä tai asentaa liikenteessä käytettävään ajoneuvoon sellaista pakokaasupäästöjen jälkikäsitteilyjärjestelmää tai moottorin ohjausjärjestelmää, jonka seurauksena ajoneuvo ei enää täytä vaatimuksia, jotka Suomessa olivat voimassa ajoneuvon ensimmäisen käyttöönoton ajankohtana tai tätä myöhemmin, jollei toisin säädetä tai määrätä.

Pykälän 2 momentin mukaan talouden toimijan tulisi osoittaa, että myynnin tai asentamisen kohteena olevan 1 momentissa tarkoitetun tuotteen, laitteen tai järjestelmän asentamisesta ajoneuvoon ei seuraisi, että ajoneuvo ei enää täyttäisi vaatimuksia, jotka olivat Suomessa voimassa ajoneuvon ensimmäisen käyttöönoton ajankohtana tai tätä myöhemmin, jollei niistä ole toisin säädetty tai määrätty. Näyttötaakka olisi taloudellisella toimijalla. Liikenne- ja viestintävirasto olisi valvova viranomainen. Liikenne- ja viestintävirasto voisi suorittaa valvontaa pyytämällä talouden toimijalta selvityksiä.

Uudella sääntelyllä halutaan vierittää vastuuta ajoneuvojen kuljettajien, omistajien ja haltijoiden lisäksi myös päästömanipulaatioita tarjoaville yrityksille. Kielletystä myynnistä tai asentamisesta seuraisi 189 §:n 6 kohdan mukainen sanktio.

Sisäministeriön poliisiosasto pitää esitettyä uutta pykälää perusteltuna ja tärkeänä päästömanipuloinnin ennalta estämisessä.

7 a § Ajoneuvon muuttaminen

Pykälän 4 momentin mukaan ajoneuvoon toteutettu päästömanipulointi olisi kiellettyä ajoneuvon muuttamista. Momentilla on tarkoitus selkeyttää oikeustilaa, joka on ollut tulkinnallisesti epäselvä.

Voimassa olevasta ajoneuvolaista ei yksiselitteisesti käy ilmi, että päästömanipulaatio on kielletty eikä tällaisen toiminnan vastuutahoa ole lainsäädännössä selkeästi määritelty. Tästä syystä ajoneuvolakiin olisi syytä lisätä päästömanipulointia koskeva nimenomainen kieltö. Päästömanipulaatiolla tarkoitettaisiin pakokaasupäästöjen jälkikäsitteilyjärjestelmän tai moottorin ohjausjärjestelmän tarkoituksellista muuttamista siten, että ajoneuvon ympäristökuormitus muutoksen jälkeen on kokonaisuutena suurempi kuin ennen muutosta. Päästömanipulaatiolla tarkoitetaan sellaista muutosta, joka tehdään ajoneuvoon sen käyttöönoton jälkeen ilman muutoskatsastusta tai käyttämällä muita kuin hyväksytyjä komponentteja.

Sisäministeriön poliisiosasto kannattaa sitä, että päästömanipulointi on selvästi kiellettyä.

32 § Hälytysajoneuvo

Pykälää muutettaisiin niin, että siitä poistettaisiin viittaus Puolustusvoimien pelastusautoon, Puolustusvoimien sairausautoon ja sotilaspoliisiajoneuvoon. Kyseisistä ajoneuvoista säädettäisiin jatkossa erikseen sotilasajoneuvoja koskevassa erityislainsäädännössä, mistä syystä pykälässä ei olisi enää tarpeen säätää niistä. Pykälään lisättäisiin maininta Puolustusvoimien hälytysajoneuvosta.

Sisäministeriön poliisiosasto pitää esitettyä perusteltuna huomioiden lausuttavana olevan sotilasajoneuvoista annettava hallituksen esitys ja samalla esitetyt tieliikennelain muutokset.

96 § Rekisteröintitodistus

Pykälän 1 momenttia muutettaisiin poistamalla säännökset rekisteröintitodistuksen I osa antamisesta rekisteri-ilmoituksen yhteydessä sellaisten ajoneuvojen ja niiden perävaunujen omistajille tai haltijoille, joiden suurin tieliikenteessä sallittu massa on yli 3 500 kilogrammaa. Jatkossa menettelyt olisivat yhteneväisiä kaikkien ajoneuvoluokkien osalta ja rekisteröintitodistuksen I osa annettaisiin jatkossakin aina määräaikaikatsastuksen yhteydessä, jonka lisäksi ajantasaisen rekisteröintitodistuksen I osan saisi aina pyynnöstä.

Sisäministeriön poliisiosasto esittää, että jatkovalmistelussa huomioidaan muutokset vaikutukset raskaan liikenteen valvontaan. Erityisesti raskaiden ajoneuvojen rekisteritodistuksen I osassa on paljon valvonnassa tarvittavia tietoja. Valvontatapahtumassa nämä tiedot tulisi olla helposti käytettävissä.

189 § Talouden toimijalle määrättävä seuraamusmaksu

Pykälän 6 kohtaa täydennettäisiin uudella sääntelyllä. Kohtaa täydennettäisiin niin, että siinä viitattaisiin uuteen 6 a §:ään, jolla kielletään vaatimustenvastaisen pakokaasupäästöjen jälkikäsitteilyjärjes-

telmän tai moottorin ohjausjärjestelmän myynti ja asentaminen. Päästömanipulaatioiden kitkemiseksi on edellä ehdotuksessa selostetun mukaisesti välttämätöntä, että päästömanipulaatioon käytettävien järjestelmien myynti ja asentaminen kiellettäisiin aiempaa yksikäsitteisemmin.

Uutta pykälässä olisi se, että sanktiointi ulottuisi myös myyntiin pelkän muuttamisen sijasta. Oikeustila on tällä hetkellä epäselvä, mistä syystä oikeustilaa olisi syytä selkeyttää. Momenttia täydennettäisiin niin, että talouden toimija voitaisiin määrätä maksamaan seuraamusmaksu, mikäli se tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoisi 6 a §:ssä tarkoitettua päästömanipulaatioon käytettävien järjestelmien myynnin ja asentamisen kieltoa. Päästömanipulaatio toiminnan moitittavuuden kannalta on perusteltua että, pykälä kattaisi nimenomaisesti ajoneuvon toteutettavaa päästömanipulaatiota koskevien laitteiden myynnin ja asentamisen. Asentaminen kattaisi kiellettyjen päästömanipulaatioiden toteuttamista koskevat mahdolliset ajoneuvon tehtävät muutostyöt. Ehdotuksen 6 a §:n mukaan talouden toimija ei saa myydä tai asentaa liikenteessä käytettävään ajoneuvoon sellaista pakokaasupäästöjen jälkikäsitteilyjärjestelmää tai moottorin ohjausjärjestelmää, jonka seurauksena ajoneuvo ei enää täytä vaatimuksia, jotka Suomessa olivat voimassa ajoneuvon ensimmäisen käyttöönoton ajankohtana tai tätä myöhemmin, jollei toisin säädetä tai määrätä.

Sisäministeriön poliisiosasto pitää esitettyä uutta pykälää perusteltuna ja tärkeänä päästömanipuloinnin ennalta estämisessä.

193 § Seuraamusmaksun määrääminen ja suuruus

Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että 189 - 192 §:ssä tarkoitettujen seuraamusmaksujen määrääjäksi tarkennettaisiin liikenne- ja viestintävirastossa annetussa laissa tarkoitettu seuraamuskollegio. Jos seuraamusmaksu määrätään oikeushenkilölle, seuraamusmaksu voi olla suuruudeltaan enintään 30 000 euroa, mutta kuitenkin enintään yksi prosentti oikeushenkilön edellisen vuoden tilikauden liikevaihdosta. Jos seuraamusmaksu määrätään luonnolliselle henkilölle, seuraamusmaksu voi olla enintään 3 000 euroa, kuitenkin enintään yksi prosentti hänelle viimeksi toimitetun verotuksen mukaisesta tulosta.

Sisäministeriön poliisiosasto pitää esitettyä uutta pykälää perusteltuna ja tärkeänä päästömanipuloinnin ennalta estämisessä. Sisäministeriön poliisiosasto pitää tärkeänä, että seuraamusmaksu on riittävän suuri, koska toimintaa tehdään osana liiketoimintaa.

195 § Ajoneuvorikkomuksesta määrättävä liikennevirhemaksu

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin liikennevirhemaksusta, joka määrättäisiin ajoneuvon kuljettajalle. Ajoneuvon kuljettajalle voitaisiin määrätä 300 euron suuruinen liikennevirhemaksu, jos hän tahallaan tai huolimattomuudesta käyttää liikenteessä ajoneuvoa, jota on muutettu päästömanipuloinnilla siten, että se rikkoo 7 a §:n 4 momentissa säädettyä kieltoa.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin päästömanipulaatioiden liikennevirhemaksusta, joka määrättäisiin sen maksettavaksi, joka olisi liikenteessä kuljettamisen aikaan sellaisen ajoneuvon omistaja tai pysyvä haltija, jota on muutettu siten, että se rikkoo 7 a §:n 4 momentissa säädettyä kieltoa. Liikennevirhemaksu koskisi siten nimenomaan ajoneuvon omistajaa tai haltijaa eli esimerkiksi kuljetusyrityksiä, mutta myös luonnollisia henkilöitä. Poliisi määräisi liikennevirhemaksun. Poliisilla olisi toimivalta määrätä liikennevirhemaksu oikeushenkilölle, esimerkiksi kuljetusyrityksille sekä luonnolliselle henkilölle. Liikennevirhemaksun suuruus oikeushenkilölle voisi olla enintään 30 000 euroa ja luonnolliselle henkilölle 3 000 euroa. Suuruuden määrässä tulisi ottaa huomioon päästömanipuloinnilla saatu taloudellinen hyöty. Liikennevirhemaksu olisi ajoneuvokohtainen.

Liikennevirhemaksu olisi hallinnollinen sanktio päästömanipuloidun ajoneuvon käyttämisestä liikenteessä. Poliisi voisi määrätä liikennevirhemaksun tekemänsä liikenteenvalvonnan yhteydessä. Liikennevirhemaksu voitaisiin määrätä ajoneuvon kuljettajalle. Mikäli kyseessä olisi esimerkiksi raskaan kaluston kuljettaja, joka olisi samalla kuljetusyrityksen omistaja, tulisi asiasta määrätä 195 §:n 4 momentin mukainen liikennevirhemaksu. Päästömanipulaatioiden sanktiointia halutaan ennen kaikkea vierittää kuljetusyrityksille yksityishenkilöiden sijaan, jotta manipulointien tekeminen tehtäisiin liikenteenharjoittajalle kannattamattomaksi.

Pykälässä määrättäisiin enimmäissuuruus, joten poliisille jäisi harkintavaltaa, ja tämä voi määrätä alemman maksun. Harkinnassa olisi otettava huomioon muun muassa menettelyn laatu. Tanskassa päästömanipuloitujen ajoneuvojen käyttäminen liikenteessä on kiellettyä ja sanktioitua. Sanktio voidaan määrätä sekä ajoneuvon kuljettajalle että omistajalle. Sanktion suuruus on sidottu ajoneuvon massa-

Sisäministeriön poliisiosasto pitää tärkeänä, että kuljettajan lisäksi myös oikeushenkilölle voidaan määrätä riittävän suuri liikennevirhemaksu. Erityisesti ammattiliikenteessä päästömanipuloiteja tehdään taloudellisen hyödyn takia. Kustannussäästö päästömanipulaatiosta voi olla raskaiden ajoneuvojen osalta merkittävä.

Sisäministeriön poliisiosasto esittää, että oikeushenkilölle määrättävä liikennevirhemaksun suuruuteen vaikuttaisi Tanskan tapaan ajoneuvon massa. Liikennevirhemaksu porrastettaisiin ajoneuvoissa ajoneuvon tai ajoneuvon ja perävaunun kokonaismassan mukaan. Maksun määrässä ei tulisi huomioida oikeushenkilön edellisen vuoden tilikauden liikevaihtoa tai perusteluihin kirjattua saatua taloudellista hyötyä. Edellisen vuoden tilikauden liikevaihdon ja saadun taloudellisen hyödyn selvittäminen ei olisi mahdollista liikennevalvonnan yhteydessä ja asioiden selvittäminen edellyttäisi jälkikäteistä työtä. Ongelmana olisi myös luotettavan tilikauden liikevaihdon selvittäminen ulkomaalaisilta oikeushenkilöiltä. Menettelyn tulisi olla poliisille mahdollisemman yksinkertaista ja sen määrääminen tulisi olla ennakoitavaa sekä tehokasta.

Muihin maihin rekisteröityjen autojen osalta Suomesta poistuminen ei tulisi olla mahdollista, jos ei ole maksanut vaadittavaa vakuutta. Vastaava menettely on säädetty ylikuormamaksulain (51/1982) 10 §:ssä. Tämä varmistaisi määrättävän seuraamuksen maksaminen ulkomaisten oikeushenkilöiden osalta. Tämänkin vuoksi liikennevirhemaksun määrän tulisi olla helposti määriteltävissä liikennevalvonnan yhteydessä, eikä vasta jälkikäteen jopa päivien tai viikkojen päästä valvontatapahtumasta.

Lisäksi sisäministeriön poliisiosasto esittää, että liikennevirhemaksu kerrottaisiin tietyllä kertoimella, jos teko toistuu määrääjän kuluessa.

200 b Valvontakatsastuksen sisältö

Pykälän 2 momentti olisi uusi ja siinä säädettäisiin ajoneuvon kunnan tarkastamisesta tilanteesta, jossa poliisi-, tull- tai rajavartiomies ei ole määrännyt valvontakatsastuksen tarkastuskohteita. Tällöin ajoneuvon kunto olisi tarkastettava määräaikaikatsastuksen laajuudessa.

Sisäministeriön poliisiosasto pitää esitettyä uutta pykälää perusteltuna.

Laki tieliikennelain muuttamisesta

52 § Eräiden kevyiden sähkökäyttöisten ajoneuvojen käyttäminen

Ehdotuksen avulla pyritään siihen, että kevyitä tavarankuljettimia voidaan myös jatkossa käyttää jalkakäytävällä. Momentissa myös rajattaisiin jalkakäytävällä käytettävien laitteiden nopeus kävelynopeutta vastaavaksi. Koska jalankulkijat kävelevät eri nopeuksilla, tarkkaa nopeutta (km/h) ei ole syytä säätää.

Sisäministeriön poliisiosasto pitää tärkeänä, että kevyiden tavarankuljettimien käyttämisestä säädetään esitetyllä tavalla tarkemmin.

Muuta

Ei muilta osin lausuttavaa.

Poliisijohtaja

Stefan Gerkman

Poliisitarkastaja

Jari Pajunen

VN/17358/2022-SM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: